

ної технічної допомоги, сприяння зайнятості населення тощо.

Застосовувані форми стимулювання заохочували споживацькі настрої, а не сприяли розвитку власної ініціативи з боку регіональної та місцевої влади, не націлювали їх на залучення внутрішніх резервів та пошук альтернативних джерел доходів. Очевидно, що слід змінити принципи державної під-

римки, яка повинна базуватися на за-садах спів фінансування інвестиційних проектів з боку держави, органів місцевого самоврядування та приватних інвесторів, стимулювання досягнення кращих результатів при використанні бюджетних ресурсів, застосування відкритих конкурсних процедур при наданні державної допомоги.

Література:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні. Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р // Урядовий кур'єр. – 2014. – № 67. – С.13.

2. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>.

Бац Леся Петрівна, головний державний фінансовий інспектор відділу організаційної роботи Державної фінансової інспекції в Тернопільській області

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОГО ФІНАНСОВОГО КОНТРОЛЮ

Глибока трансформація соціально-економічних відносин пострадянських держав та країн Східної Європи супроводжується зростанням соціальної напруги, загостренням відносин між різними прошарками суспільства. У цій ситуації суттєво зростає значення контрольної функції у державному управлінні, у тому числі як інструмента зворотного зв'язку між громадянським суспільством і владою.

Як учені, фахівці та політики, так і громадськість піддають критиці систему державного управління і пропонують її реорганізацію.

За столітню історію у сфері державного управління проглядається загальна тенденція до зменшення держав-

ного управління щодо розмірів при збільшенні вимог до його відповідальності та складності розуміння діяльності.

Відповідно до ст. 1 Лімської декларації керівних принципів фінансового контролю, яка була прийнята IX Конгресом Міжнародної організації вищих органів фінансового контролю (INTOSAI) в м. Ліма (Республіка Перу) 1977 р., організація контролю є обов'язком елементом управління державними фінансовими ресурсами, оскільки таке управління тягне за собою відповідальність перед суспільством [4].

Наукові погляди на проблему реагування за наслідками контрольних дій в межах контрольної функції чи поза її компетенцією виділяють кілька концеп-

туальних положень щодо взаємодії управління та контрольної функції:

– управлінські рішення, що приймаються за наслідками виявлених відхилень при здійсненні контролю, обумовлені їх змістом.

– відсутність відхилень між порівнюваними характеристиками (нормою та фактом) досліджуваного об'єкта не потребує управлінського рішення.

– наявні відхилення між фактичними та нормативними величинами, як у бік збільшення, так і зменшення, обумовлюють необхідність застосування управлінських рішень. Множина та спрямованість, характер цих рішень залежить як від сутності порівнюваних величин, так і суттєвості (матеріальності) їх значень.

– управлінські рішення мають комплексний характер за умов множинних відхилень за кількома порівнюваними параметрами, що характеризують досліджуваний об'єкт.

– управлінські рішення одиничного спрямування застосовують при відхиленні одного з контрольованих параметрів.

Таким чином, взаємозв'язок проведення контрольних дій з регулювання їх наслідків (виявлених відхилень), тобто прийняттям відповідних управлінських рішень, відображає теоретичний і практичний аспект взаємодії контрольної функції та управління.

В умовах подолання наслідків фінансової кризи функція контролю, як невід'ємна складова державного управління і елемент зворотного зв'язку між суспільством і владою, стає більш значущою, про що висловився в своїх працях і М'яковський М.Я., який зазначив: «...ефективність антикризо-

вого управління державними фінансами великою мірою залежить від методики прийняття управлінських рішень, яка має ґрунтуватися на науковому аналізі всіх впливових факторів і прогнозуванні тенденцій, оперативності й гнучкості управління; першочерговим завданням мінімізації ризиків для фінансової системи є розроблення механізмів фінансового регулювання та контролю» [5].

Саме недосконалість міжнародних і національних соціальних стандартів та неефективність державного фінансового контролю щодо параметрів соціально-економічного розвитку стала однією з причин «раптовості» світової фінансової кризи. Державне управління не зреагувало на зростаючі загрози, оскільки своєчасно, зокрема, не було визначено критерії ризиків щодо визначення об'єктів контролю та, як наслідок, не проведено контрольних дій, які б могли виявити негативні тенденції.

Сучасний етап розвитку державотворення характеризується особливо підвищеною увагою громадськості до питання ефективності діяльності державної влади і управління. Контрольне середовище має створювати умови для зародження і підтримки довіри між економічними суб'єктами господарювання, соціальними групами і владою. А це насамперед потребує високої якості державного управління та усвідомлення надзвичайно важливої ролі в бюджетному процесі державного фінансового контролю. При цьому великий апарат управління не гарантує ефективності його роботи і через обмеженість фінансових можливостей

його утримання, і через неякісність та непрофесіоналізм виконавців.

Зі свого боку, існує певний практичний досвід інших країн із розбудови державної служби. Так, у Великій Британії, країнах Західної Європи, Канаді, Австралії використовується модель державного управління високої якості. Вона складається з оцінки початкових можливостей, яка здійснюється за критеріями ефективності управління ресурсами (політика управління), управління процесами (стратегія і планування), управління персоналом; організаційних результатів (управлінська звітність, ступінь задоволення споживачів) і програмних результатів, яка передбачає підбиття підсумків і визначення економічності та ефективності відповідних бюджетних програм, ступеня задоволеності споживачів і службовців від упровадження певної бюджетної програми.

Побудова органів влади і підприємств сектору державного управління у США складається із взаємопов'язаних моделей, покликаних полегшити міжвідомчий аналіз і виявити дублюючі функції, втрати і потенційні можливості співробітництва різних відомчих структур. Завдяки використанню спільної структури і типових понять забезпечується управління і використання ІТ бази в масштабах країни.

Те, що у практиці України немає комплексного підходу до ієрархії соціально-економічних цілей розвитку і діяльності державних структур, ще не дає змоги побудувати аналогічної моделі, де було б чітко закріплено функції, повноваження і відповідальність, що здійснюються між усіма вертикальними і горизонтальними рівнями, підк-

ріплені фінансовими ресурсами, з наявною єдиною системою і базою даних, реалізованою на сучасних технологіях обробки даних, надійністю їх зберігання в інтернет-ресурсах, здатністю до масштабування та простотою адміністрування з можливістю використання централізації управлінської інформації.

Прийняті нещодавно законодавчі акти, передовсім нова редакція Бюджетного кодексу України, свідчать про прагнення України щодо досягнення аналогічних результатів, а також про проблеми і недосконалість державного управління та державного контролю. Законодавчо на сьогодні в Україні не вдалося сформуванню збалансованої схеми розмежування контрольних повноважень, яка б дала змогу знаходити оптимальні співвідношення між централізацією і децентралізацією контрольних повноважень на рівні виконавчої влади.

Контрольна функція сучасного управління має бути спрямована на оцінку не лише законного витрачання бюджетних коштів та інших державних ресурсів, а й на досягнення конкретних результатів та їх впливу на покращення якості життя громадян. При всій простоті і зрозумілості завдань це складна теоретична та практична проблема.

Здатність контролю впливати на якісні характеристики діяльності підконтрольного об'єкта дає підстави розглядати його не лише як один із засобів, що встановлюють факт дотримання соціальних стандартів рівня життя населення, а й таким, що їх ще й покращують.

Такий підхід потребуватиме абсолютно іншого рівня організації контро-

льних заходів, досконаліших методик застосування різноманітних форм і видів контролю, а також професійного

вдосконалення знань працівників контрольних органів.

Література:

1. Бюджетний кодекс України від 8 липня 2010 р. № 2456-VI.
2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26 січня 1993 р. № 2939-XII.
3. Закон України «Про Рахункову палату» від 11 липня 1996 р. № 315/96-ВР.
4. Бровкіна Н.Д. Основы финансового контроля: учеб. пособие / Н.Д. Бровкіна; под. ред. М.В. Мельник. – М.: Магістр, 2011. – 384 с.
5. Мярковський А.І. Антикризове управління державними фінансами: питання стратегії та ефективних рішень / А.І. Мярковський // Фінанси України. – 2012. – № 12 (205). – С. 7–23.
6. Класики теорії державного управління: американська школа / А.Х. Шафритц. – М.: МГУ, 2003. – 800 с.

**Боднар Діана Юрїївна, заступник начальника управління економіки
Свялявської районної державної адміністрації**

ТЕОРЕТИКО-КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

Розвиток державності України в сучасних умовах потребує збалансування загальнодержавних і місцевих повноважень влади, становлення місцевого самоврядування та формування власної фінансової бази регіонів, яка б створювала умови для їх соціально-економічного розвитку.

Тому саме місцевим бюджетам, як основній фінансовій базі органів місцевого самоврядування, належать особливе місце в бюджетній системі нашої держави. Важлива роль відводиться місцевим бюджетам і у соціально-економічному розвитку території, адже саме з місцевих бюджетів здійснюється фінансування закладів освіти, культури, охорони здоров'я населення, засобів масової інформації; також фінансуються різноманітні молодіжні програми, видатки по упорядкуванню населених пунктів.

Виникнення місцевих бюджетів на теренах сучасної України пов'язано із становленням інституту місцевого самоврядування, яке остаточно організаційно сформувалося наприкінці XIX ст. [1, с. 77].

Як організаційна форма мобілізації доходів і здійснення витрат місцевими органами самоврядування, місцеві бюджети – це балансові розрахунки, які відповідають вимогам складання балансів, тобто вони мають доходну й витратну частини, в їх основі покладено принципи збалансування тощо. Тому можна сказати, що місцеві бюджети – це балансові розрахунки доходів і витрат, які мобілізуються й витрачаються на відповідній території.

Щодо визначення поняття «місцеві бюджети», в економічній літературі немає єдиної думки. На думку О.Д. Василика, місцеві бюджети – це зба-